

Soll, V. *sollar* i *sull* Solla, V. *xolla* (XOLLAR)
Solla, V. *orla* Sollaca, V. *solaca*

SOLLAR, 'embrutar, macular', mot comú amb l'oc. *solbar* i el fr. *souiller*, d'origen incert, probablement germànic, SÛLJAN: de l'ags. *sylian*, b.-al. ant. *sulwian*, a.-al. ant. *sullen* 'embrutar', al. mod. *sühlen* 'rebolcar-se pel llot', gòt. *bisauljan*, nor. *søyla* 'tacar', es pot deduir que el mot existia en francic en aquella forma i significat. □ 1.ª doc.: S. XIII.

«La lebrera a ella se acostà, / sobra la palissa se santà: / la lebrera era muylada, / tota la palissa li ha solada», *Set Savis*, v. 1846; crec que l'original correcte diria: «la lebrera se li acostà, / sobre la pellissa -s sentà: / la lebrera era muylada, / la pellissa tot' ha solada». «Fo ses tot sèn, en tant que quant él cuydava --- les santes verges abrrassar, peyrols e pannes e cauderes --- besava; e quant d'aysò fo sadolat, defora exi tot soylat --- els se pensaren que diable fos laíns tornat; per què --- los uns lo batien ab vergues, e los autres en la cara li escopien, e ls altres sol<l> e pols sobre él gitaven», *VidesR*, 20r1, nn. 2 i 4 (traduint «nigerrimus et deformis», «lutum et pulverem», p. 48); de nou, grafiat *solar*, f° 21; i «les teues mans solades» en el fragment que en va llegir C. Brunel en un ms. de princ. S. XIV (*Rom*. LIV, 479). En escapar de la instància de Pere el Gran fugint per la claveguera, el traïdor «rey En Jacme, qui -s viu defora, tenc-se per stort, e trobà-s tot *sollat*, e ell e son vestit, mas no s'o presà res», *Desclot* (§ 134, *NCL*. IV, 88.21). Degué usar-lo Llull, car almenys del derivat *soll* m. 'brutícia' n'hi ha molts testimonis en l'*Arbre de Sci*. etc.

En altres textos, des d'antic, trobem *sullar* amb *u*, o bé adés l'una adés l'altra forma: «afollen aquelles bases, e torben e *sullen* e destrovexen l'aygua» tort. 1386 (*BABL* XII, 189); 'embrutar-se defecant-se': «tot s'era *sullat* dins son lit», *Eiximenis* (*Dotzèn*, *NCL*. VI, 70; context aci III, 1038b23); l'altra cita d'Eiximenis, que he donat a I, 414b37, prossegueix: «féu-lo --- batre poderosament per les anques --- e féu-li passar carbó negre per la cara, e féu-li pelar la barba, e *sollà-la-li* de fanc ---» (*Terç*, *NCL*. III, 102.25); i en els seus poemes juvenils, prosificats en el *Llibre de les Dones*: «que no ha (e:)l món donzella / ne dona' enamorada, / que dels peus a la cella, / no romanga *suylada* / e no prena molt bella, / e a la fi, gran morrada, / e axí romangu' ella / bé vil e ensutzada», «religió és diffamada / e *suylada* e menyspreada» (*EntreDL* I, 189, 9.4; p. 204, v. 61); «lo convit destorbat e *sullat* per vós» literalment 'embrutat' *Terç* (i en les seleccions eiximenianes de *NCL*. VI, 37, 64, 65 etc., és sempre *sullat*, llevat *solla*, Pres. 3, p. 135).

«Les sues banderes foren *soylades* de la sanc per nòs scampada», *AntCanals* (*Scipiò*, en el ms. B i potser algun altre dels set que n'hi ha, però *sullades* en mss. U i C, *NCL*. 69, cf. p. 182). «Escampe fems per aquell ort, e axí, manegant-lo, *sulle-se'n* totes les mans»; «lo drac va-las beute tota, e ella isqué-li per la esquena, que no se'n *sullà* en res, que lo drac no la pogué sostenir», *StVicentF* (*Serm.* I, 101.2; II, 177.25; 60

també *Quar.*, 74.31). «Sab bé la S.^a tua que reyna sens culpa mort no merita --- e no plàcia a Déu que, per béns ni per senyories, --- yo *sullàs* les mies mans en sanc de dona de honor», Galba (*Tirant*, comprovat a la pri., cap. 317 = Ag. III, 344; Ri., 891.12). Freqüent en JRoig: «--- de tinta / ses mans *sullades* / viu prou vegades», «lo paper mulle, / lo ja scrit *sulle* / lacrimejant»; «triàs muller / --- / una criada, de monestir, / --- novícia, / --- / de totes sectes / era *sullat*, / emburullat: / fallia-m esta»; «en hòmens mil / no hi ha un vil, / e si n'hi ha / --- / fa-u la muller, / e qual-sevulla / dona lo *sulla*»; «aygua hon pex / lavat havia ven / --- / sus li lançaren, / tot lo *sullaren*» (*Spill*, vv. 2601, 3614, 4955, 7666, 8000).

Encara que en el Princ. està bastant rovellat en l'ús oral, ha continuat viu més o menys pertot: «voz viva en Valencia --- emporcar, ensuciar», Chabàs, comentant JRoig, p. 298: «el que se gita en elles, a lo millor ja se veu orinat o *çullat*», *MGadea* (*T. del Xè* I, 391); «a la entrà està la imprenta qu'és un poc més desahogaeta, però allí no el dexten parà, perque a tot hora estan dién: —Aparte's, que vatj a *sullà-lo*», *Canyissaes*, 38; també Barnils recollia *sullar* en aquella rodelia (*Mundart von Alacant*, 95); «a Monòver, el Pinós etc. diuen *sullar*, *sulle*, *sulles* etc.», *EntValor*, c. 1950; no sé si és ben exacta una grafia amb *ill*: «si --- el lema --- és propagar i unificar l'idioma --- com ho aconseguirem *sullant-lo* de barbarismes?», *V(íctor) M(ajor)* («Acció Val.», 20-II-1931). Encara més a les Illes, i aquí notem la *í* que correspon a la vella grafia en *-yl-* de la grafia medieval: «En terra, tot ple de tinta: els processos tots *soiats*», *PdAPenya* (*IdOr* I, 109); «aquell homo se muia es dit de saliva i cendra, i li *soià* sa sobrassada», *Arx. Lluís Salvador* (p. 238); mall. *soyar*, *Moll*, *AORBB* III, 70; eiv. «*suyà*: ensuciar», *PzCabr*.

«Home del poble, reblat amb cadenes, / *sollat* d'injustícia, cansat de sofrir, / la nostra vida és una vall de penes: / si he de ser esclau, prefereixo morir!», himne llibertari, cantat en una tremenda jornada (Coromines, *La Mort de Joan Apòstol*, O. C., 531); «No puc permetre que els descamisats *sollin* la casa d'injustícia ---» exclama el defensor de l'últim reducte carlí en el Montnegre; «tot el massís de parets --- de can Montsant --- havia estat *sollat* --- per la presència íntima de Silèn», Coromines (*Silèn* XX, O. C., 107a1, 107a31).

Mot que només es retroba en les altres dues llengües franco-romàniques. El fr. *souiller* és una constant des dels orígens de la llengua [S. XII] i va passar a l'angl. *soil* 'embrutar' [S. XIII] i a *sully* 'enfoscir', 'entelar' [S. XVI]; en llengua d'oc antiga no sols es troba el verb *solbar*, sinó l'important substantiu postverbal *solb*, que ja hem vist en les *VidesR* i del qual addueixo quatre testimonis en Llull; en ll. d'oc, el *PŠW* VII, 789, aporta una cita del present *sueilla* rimant amb *fueilla*, també *sueill* en la *Vida de St. Honorat* (SE. de Prov., fi S. XIII) per a 'brutícia, excrement'. Sembla haver-hi vacil·lació entre *olb* i *uelb*, car d'altra banda hi ha *solba* en el *Donat Proensal*, el *TdF* porta